

صافی : ۵

تشرین ثانی ۱۹۲۷

پیل : ۱

فلسفه و اجتماعیات

مجموعه سی

مؤسسی

آگاه سری

مدیری

محمد شروت

آیده برنشر اولونور

استقلال و قباطاش لیسه‌لری فلسفه
و اجتماعیات و تجارت مکتبی اقتصاد معلمی

استقلال لیسه‌سی مدیری استانبول ارکک
و استقلال لیسه‌لری ادبیات معلمی

بر صایده

- تربیتی قسم : دینی اجتماعیات هلمی ضیا
قانونلر تحاول ایدرمی (پوانقاردهن) م . الرهامی
قیمتار عالمی (بوغله‌دن) زهت شروت
علمک فلسفی قیجی هانمی سنج
اجتماعی حادثه نه‌در اسماعیل خ‌مرو
تطبیقی قسم : بشری ادبیاتک معشری اساسلری هلمی ضیا
تقدیر و تحلیل قسمی : علم و فرضیه : (پوانقاردهن) م . ا .
یکی اجتماعیات درس‌لری . (محمد عزت) م . ث .
صوری و تطبیقی منطق : (حسن عالی) ح . صه
اقتصاد و ملی سجیه هه‌رمان لهوی (آلمانجه‌دن) در . ر
فلسفی نشریات : آرتور هه‌لمان (آلمانجه‌دن) در . ر
دارافتنون ادبیات فاکولته‌سی مجموعه‌سی (**)
روحیات مجموعه‌سی : (فرانسزجه‌دن) ح . س
مخابره شافیه بیه

اداره خانه : استانبول - شهزاده باشی - استقلال لیسه‌سی داخلنده دایره مخصوصه
استانبول - مطبعه آمدی

تحليل و تنقيح فسي

کتابدار

علم و فرضیه، مؤلفی: هانری پوانکاره. مترجمی: صالح ذکی. دولت مطبعه سی ۱۹۲۷ فیاتی ۵۵ غروش

و مختلف مقاله لرندن مرکب اولان « صوک دوشونجه لر » .

علمی پک چوق ساحه سنده ترقی ایتدیرن بو دها ، علمک استناد ایتدیکی تمللری تدقیق ایتمکه صلاحیتداردی و فی الحقیقه بو تحلیلی نام بر استقلال و هیچ بر عنعنیه اتباع ایتمه رک یامیشدر .

پوانکاره ؛ عدد، مکان و قوته عائد اسکی مفهوملری صارصدی . اوکا کلنجه یه قدر بو مجرد مفهوملر ، کندی حاللرنده سکون ایله دورمشلردی . ریاضیلر و فیلولوزوفر فیثاغوردن بری عددک نه اولدیفنی چوق آرادیلر و تعریف ایدمه مه رک آرامقدن واز کچدیلر . لاینینچ ، نافله یره « ایکی ایله ایکی نك درت ایتدیکنی » اثباته چالشدی . جمعک تعریفندن عجز اظهار ایتدیکی حالده نیوتونله برابر « اصغر نا متناهی حسابی » نك تملنی قوردی . هندسه نك ، فیزیقک تمللرینی وجوده کترین متعارفله واساسلرک تحقیقنده ده عینی مشکلات واردی . بالجبوریه بونلره برر « مقدس » وصف اضافه ایدلمکه اکتفا ایدلدی . فقط کشفیاتک آرقه سی قطعاً انقطاعه اوغرامیور و مبدأ لک ظلمتی ، علم نهرینک آقاسنه مانع اولمیوردی .

بوندن تقریباً اون سنه اول ملغا معارف نظارتی طرفندن طبع ایدیلک ایسته نیلوب اوزون مدت اوتوده بری ده سورونه رک قالدقدن صوکره نهایت معارف وکالتی و ملی تعلیم و تربیه دائره سنک همثیله طبیی اکمال ایدیلن ۲۷۰ صحیفه دن عبارت اولان بواثر ، پوانکاره نك فلسفی کلیاتندن مهم بر عضودر . صالح ذکی ، پوانکاره نك بوکا مماثل اوچ کتابی ترجمه ایتمشدر . بریسی [علمک قیمتی] کندی سنک صاغلفنده نشر اولندی . ایکنه یسی ده شیمدی چیقیور ، اوچنجی سنک [علم و اصول] انتشارینک ده پک یقین اولدینی تخمین ایدیله بیلیر . پوانکاره ؛ علمی ، ساده جه ریاضیات ساحه سنده ایلرله تن بر ته قنسییه ن دکلدی . او ، تعمیق ایتدیکی فلسفی نظامدن مسئله لری حاکمیتله کورده ن بر فیلولوزوفدی . بونقطه نظر دن . پوانکاره ، « آهل » ک دیدیکی کی لوقره س ، ده قارت ، باسقال و لاینینچ لک نسلیدر .

بر برینی اتمام ایدن درت فلسفی اثری واردر : علم و اصول ، علمک قیمتی ، علم و فرضیه و برده وفاتی متعاقب نشر ایدیلن

متعارفه لره و ابتدائی قضیه لره بو کورو کورینه
انقیاده ایلك دفعه پوانقاره عصیان ایتدی
و علمك منشأك نره ده اولدیغنی آ کلامق
ایسنه دی .

پوانقاره ، بو ساحه ده کی مساعیسندن
بو یوک بر قسمی احتوا ایدن «علم و فرضیه» نك
مدخلنده [۱] اثرک ته زینی اگلاتیر. خلاصه
ایده لم :

سطحی بر مشاهد ایچون علمی حقیقت
شبهه دن وارسته در . علمك منطقی خطا ایتمز
وریاضی حقیقت، آز عددده بدیهی قضیه دن
قصورسز بر سلسله ایله اشتقاق ایدر لر . بو
حقیقتلر یالکیز بزه دکل، بالذات طبیعتیه بیله
الجای قبول کوستر لر . دینیه بیلیر که خالق
Créateur ك، نسبتاً آز عددده طرز حلالردن
هانکیسنی انتخاب ایتدیکنی ا کلاماض ایچون
بر قایچ تجربه یامق کافیدر . هر تجربه دن،
ریاضی بر تعلیل سلسله سیله بر سور و نتیجه
چیقار و بونلرک هر بری بزه عالمك بر کوشه سنی
او کره تیر .

ایشته سطحی کوره نلره نظراً علمك قطعیتنك
منشائی بودر. تجربیک وریاضیاتك وظیفه سنی
ایشته بویه اگلار لر . بوندن یوز سنه اول،
تجربه دن ممکن اولدیغنی قدر آزمود استعاره
ایده رك عالمی بنا ایتکی تخیل ایدن بر چوق
عالمدرده علمی قطعیتی بویه اگلار لر دی .

بر آز دها فضله دوشونولونجه فرضیه نك
موقی ا کلاشایدی و کورو لیدی که فرضیه یه
ریاضیاتجینك احتیاجی اولدیغنی کبی فیزیجینك ده
احتیاجی واردر . او وقت بونون بو یاپیلان
بنالرك صا غلام اولوب اولمدرلر نه شبهه ایدلدی
و بر نفسله بونلرک یقیلاجنی ظن اولندی .
بو شکلده ری Sceptiquo اولمقینه سطحی
اولمقدر . هر شیدن شبهه ایتك و یا هر شیته

[۱] ترجمه ده بو مدخل یوقدر .

اینانق، بونلرک ایکیسی ده بزی دوشونمکدن
وارسته قیلان و مساوی صورته الویریشلی
ایکی طرز حلدر .

بویه قیصه جه محکومیت قراری و بره جك
یرده ، فرضیه نك گوردیکی وظیفه یی دقتله
تدقیق ایدلم . فرضیه نك یالکیز ضروری
دکل، بلکه اکثر احوالده مشروع اولدیغنی ده
کورورز وینه کورورز که مختلف نوع فرضیه لر
واردر . بونلرک بر قسمی، تجربه ایله تأکید
ایلدکدن سوکره برر ولود حقیقت اولور لر .
بر قسمی ده بزی خطایه دوشورمه دن فکر لریمزی
ثبیت ایتدکاری ایچون فائده لیدر لر ، نهایت
بر قسمی ده ظاهراً برر فرضیه در و تبدیل
صورت ایتش تعریف و اعتبار لره قابل ارجاعدر لر .
بو صوکنجیلره بالخاصه ریاضیاتده و یا ریاضیاته
مر بوط عالمدرده تصادف اولونور . بوعلملرک
قطعیتی ده ذاتاً بوندن نشأت ایدر . بوعتبار لر؛
بو ساحه ده هیچ بر مانعه طانیایان فکریمزك
(ذهن) سربست فعالیتنك اثر لیدر . بوراده
فکر ایسته دیکنی ادعا ایده بیایر ، چونکه
اصری ترتیب ایدن کندیسیدر . فقط شوراسی
ایجه ا کلاشیمالیدر که بو امر لر ، علممزه
الجای قبول کوستر لر . لکن بونلر عندی
[کینی] دکلدر لر . چونکه اگر عندی
اولسه یدیلر ولود اولمازلردی . تجربه بزی،
سربستجه انتخابه ترك ایدر، فقط اک الویریشلی
یولی کوستره رك بزه یاردیم ایدر . او حالده
بزم بواصرا نامه لریمز، هیئت و کلاسنك فکری
صوران بر مطلق حکمدار کیدر .

علملرک بعضی اساسلی پرنسیپلر نه کورولن
بو سربست اعتبار وصفی هر درلو حدودك
خارجنه تعمیم ایتك ایسته یلر، فقط عینی زمانده
سربستی نك عندیلك اولمدیغنی اونوتانلر
اولدی . نومینالیستلر ، عالم ، بالذات کندی
تعریفلرینک بازیچه سی دکیدر دیر لر و عالمك
کشف ایتدیکی عالمك ساده جه کندی

Caprice سیله یاراندیغی برشی دکلیدر دییه
صورارلر . بو حاله نظراً علم قطعی اوله حق ،
فقط هر درلو شمول و قیمتدن Portée عاری
بولنه جقدر .

بوکا ، پوانقاره نك ویردیگی شو جواب
غایت قطعیدر :

اگر ، بو بویله اولسه یدی ، علم هیچ
بر اقتداری حائز اولمازدی . حالبوکه علمك
هرگون کوزیمز اوکنده اجرای عمل ایتدیگی
کورویورز . اگر علم بزه شأیتدن برشی
اوکرتمه مش اولسه یدی بو حال ممکن اولمازدی ؛
فقط علمك واصل اوله جفی شیلر ، صافدل
دوغما تیکلرک دوشوندیگی کبی « بذاته شیلر »
دکل ، بلکه بونلر آره سنده کی نسبتلردر .
بو نسبتلرک خارجنده بیلینه بیلن هیچ بر
شأنیت یوقدر .

ایشته « علم و فرضیه » نك هدفی . بوکا
واصل اولق ایچون ، پوانقاره حساب و هندسه دن
اعتباراً میخانیک و تجربی فیزیقه قدر علملر
سلسله سنی کوزدن کچیریر . استدلال ریاضی نك
ماهیتنی تدقیق ایدر و عمومیتله ظن اولندیغی
کبی بونك تحلیل اولما دیغنی و کنیش مقیاسده
استقرائی ماهیتده اولدیغنی و بوسبیدن دولایده
ولود اولدیغنی سویلر . بوندن صوکره ریاضی
کیمی تدقیق ایدر . احساسلریمک قیامعطالریله
ریاضیه جیلرک ریاضی کیت دیدکلری شیئی
مقایسه ایده رک آره لرنده بر فرق اولدیغنی
بولور . و بو هر شیئی کنديسنه ادخاله
صاواشدیغمن چه رچه وه نك بالذات کندي
طرفزدن اعمال ایدلدیگی نتیجه سنه واصل اولور .
فقط بو چه رچه وه بی تصادفاً دکل ، عادتاً
ایصارلامه یایدیغمنی و بونك ایچوندرکه واقعه لری ،
- اونلرک اساس وصفلریخی بوزمادن - بو
چه رچه وه یه ادخال ایده بیله جکمن نتیجه سنی
چیقاریر .

عالمه imposeur ایتدیگمن دیگر بر

چه رچه وه ده مکاندر . هندسه نك مبادی
اولیه سی نره دن نشأت ایدیور ؟ بونلری
منطقاً قبول ایتدك ؟ غیراوقلیدی هندسه لرک
وجودی بونك بویله اولدیغنی اثباته کافیدر .
مکانی حاسه sens لریمزله ده کشف ایتدك ،
چونکه بو صورته الده ایتدیگمن مکان ،
هندسه جیلرک مکاندن باشقه در . هندسه
تجربه دن ده نشأت ایتدور . اوحالده هندسه نك
مبادی اولیه سی اعتباری در . فقط بو
اعتبارلر عندی دکلدر و اوقلیدی اولیان بر
عالمه کیتسه ک باشقه اعتبارلر قبول ایدردك .
میخانیک ده ده مشابه نتیجه لره واصل
اولور . واقعا میخانیک پرنسیپلری ده
بلا واسطه بر صورتده تجربه یه استناد ایدر لسه ده
ینه هندسه نك اعتباری موضوعه لری وصفی
محافظه ایدرلر . بویله قدر نومینالیزم غالبدر .
فقط اصل فیزیق علمنه کیرنجه وضعیت دکیشره
بوراده باشقه نوعدن ویک نظرده ولودیتلری
کوزوکن فرضیه لره تصادف اولور . بوراده
نظریه لر ده آرز صاغلامدر و علم تاریخی بزه
بونلرک فانی اولدقلرینی اوکره تیر . بونکله
برابر بو نظریه لر تمامیه اولزلر ، هر برندن
برشی قالیر . ایشه میداننه چیقاریلمسی ایجاب
ایدن مسئله ده بو اولیه یه شیلردر ؛ چونکه
حقیقی شأنیت بو باقی قالان شیلرده در .

بوراده واقعا کتابك تهزی بتر . فقط
پوانقاره مناسبت دوشدیک ایچون مهم برایکی
مسئله یی ده تعمیق ایدر .

فرضی علملرک اصولی استقرایه مستنددر ،
فقط تجربه شرائطنك عینی قالمه سی بو علملرده
« احتمالات حسابنك » مهم بر وظیفه گورمسی
انتاج ایتددر . بو مناسبتله حساب احتمالاتك
صیتی بر تحلیلی و فیزیقی علملرده کی موقعنك
واضح بر مناقشه سنی کورورز .

فیزیقه عائد بحثلرده ، فیزیکچینك هانکی
شرائط آلتنده چالشمه سی لازمکلیدیگی کوستردیگی

فوتی یقیناً بیلنر ، بوسویله دیکم شیئه حیرت
ایتمزلر .

ترجمه دن بحث ایدرکن ، فن فا کولته سی
رئسی حسنی حامد بک مساعیسی ده ذکر
ایتمک بر وجیهه در . صالح ذکی نک مسوده لری
آره سنده متعدد یرلر [دوقوزنجی بابی تشکیل
ایدن « فیزیقه کی فرضیه لر » - که ترجمه نک
نهایتنه علاوه ایدلشد و ترجمه نک ۲۰۱ نجی
صحیفه سنک آلتدن ایکنجی سطرندن ۲۰۸ نجی
صحیفه یه قدر اولان [قسم] نقصان ظهور
ایتمشدی . حسنی حامد بک بویوک صلاحیتله
بو قسملری اکمال و اثری نقصان اولقدن
قورتارمشد . اسلوب اعتباریله ایکی ترجمه
آره سنده هان هیچ فرق یوقدر ، او قدر که
بو قسملرک باشقه بریسی طرفندن اکمال
ایدلدیکنی بیلیمین برقراره ، مترجم دیکشیدیکنی
اکلا یاماز .

۱.م

ایچون ، کتابک صوک ایکی فصلنده [اوپتیک،
الکترودینامیک] بو آتقاره ،
علم تاریخندن آلدینی ایکی مهم مثال ایله
نتیجه لرینک عادتاً بر تطبیقاتی یاپار .

تورکیا عرفان کتبخانه سی بو اثرک
ترجمه سنی قازانقله بختیاردر . موضوعی اولان
مسائلک معضیلتی و وسعتی دولایسیله چوق
کوچ اولان بو ترجمه ، بویوک بر موفقیتله
وجوده کلددر . اثرک اصلیه ترجمه سنک بر
بر چوق یرلرینی - صالح ذکی نک ترجمه یی
ناصل یاپدیغنی قونترول ایتمک ایچون دکل ،
بوسبوتون باشقه سبیلر دولایسیله - قارشیلار
شدیرمق مجبوریتنده قالدیم زمان اصلنک متعدد
یرلرنده - نه سبیه منی ایسه - بکا واضح
کله ین نه قدر نقطه وارسه ترجمه ده بویوک
بر قطعیت و وضوح ایله ادا ایدلکلرینی
کورددم . صالح ذکی نک بویوک علم ولسان

یکی اجتماعیات درسلی ، مؤلفی : محمد عزت «استانبول دارالفنون مدرسلرندن»

لیسه لرک ایکنجی دوره و صوک صنفنده اوقوتدیرلوق اوزره ترتیب اولونمشد .

استانبول - دولت مطبعه سی ۱۹۲۷ . (۳۰۲) صحیفه . فیئاتی : ۸۵ غروش

ایدیورم که آرتق لیسه لرده کوستریلن اجتماعیات
درسنگ کتابلرینی نه صورتله احضار ایتمک
لازم کلدیکی حقنده یواش یواش توضیح
ایتمش فکرلراورته یه قویق ، بونلرک اوزرنده
مناقشه ایتمک زمانی کلددر ؛ زیرا اوچ
سنه دن بری بودرسلی اوقوتان معلملرنگ
عددی بوگون کافی درجه یه واردینی کی ،
بو درسلر ایچین احضار ایدیلن کتابلرک
عددی ده ایکی اوچی بولمشد : محررلرک و معلملرک
تجربه لری متقابلاً بر برینه یاردم ایدرک ،
دیدیکمز کی ، آرتق بو مسئله نک شیمدی یه
قدر اولدیفندن ده افضاله جدی بر صورتده

ای بر مکتب کتابی یازمق ، شبهه سز
کوچ برایشدر و آشانی یوقاری بر اختصاص
مسئله سیندر . هر هانکی بر درس ایچین
یازیله جق کتاب ، یالکیز بو درسی
و علمی ای بیان بر آدامک وحق بر عالمک
اثری اولقله لازم کلن بوتون اوصافی
حائر عد ایدیله ضر ؛ چونکه بویله بر اثر
حقیقه چوق عالمانه اولایسیلیر ، فقط تدریسات
ایچین چوق فنا و قیمتسز اولسی ده اودرجه
مختلدر .

هر کسک بیلدیکی بو حقیقی بوراده تکرار
ایتمک لزومسز کوروله بیلیر ؛ فقط اولیله ظن